

Academies staan open voor nieuwe doelgroepen

“Culturele instellingen, met inbegrip van DKO's, moeten zich meer richten op kinderen met speciale noden.”

Dat was een van de conclusies in het rapport van de onderzoekster Anne Bamford over 'Kunst- en cultuureducatie in Vlaanderen'. Diversiteit brengen in het publiek van het deeltijds kunstonderwijs is geen eenvoudige opdracht. Maar: het is mogelijk. En wat meer is: het gebeurt ook nu al. Tal van academies in Vlaanderen staan ervoor open om hun doelgroep te verbreden en ook cursisten met een handicap in de academie te ontvangen. Een structuur aanbieden voor al deze goede initiatieven is een van de uitdagingen voor de toekomst.

Tijdelijke projecten zijn in het deeltijds kunstonderwijs een bekende vorm om vernieuwing uit te proberen. Sommige van die tijdelijke projecten focussen specifiek op het verbreden van de doelgroep. Vier academies voor Muziek, Woordkunst en Dans en acht academies voor Beeldende Kunst proberen zo hun doelgroep te verruimen naar mensen met een beperking of een handicap. Deze doelgroep bestaat in grote lijnen uit jongeren en volwassenen met een mentale handicap of autisme, soms ook in combinatie met een fysieke beperking. Soms wordt samengewerkt met organisaties die werken met gehandicapten of bv. met het kinderziekenhuis Gasthuisberg. De aanpak van de academie verschilt volgens de lokale context. Aan de oorsprong van zo'n project liggen verschillende oorzaken. Ofwel stappen ouders zelf met hun vraag naar de academie, ofwel komt de vraag van een school voor buitengewoon onderwijs of wil de academie haar publiek verbreden. OVSG volgt deze projecten op, bezoekt de scholen en doet aan netwerking en kennisuitwisseling.

1. Ortho-agogische Muzikale Vorming

In het experiment ortho-agogische muzikale vorming krijgen jongeren en volwassenen met een verstandelijke (en fysieke) handicap een muziekopleiding. De leerlingen hebben een lichte of matige mentale handicap of hebben autisme. De leerlingen zingen, bespelen instrumenten, luisteren naar muziek en bewegen op muziek. Deze leerlingen volgen meestal één uur per week les. De leerkrachten hanteren een aangepaste, ervaringsgerichte methodiek.

Organiserende academies

Stedelijke Academie voor Muziek, Woordkunst en Dans, Beringen

Directeur: Jos Baptist

Tel. 011 42 42 77

Stedelijke Academie voor Muziek en Woordkunst, Lokeren

Directeur: Hans Laureyn

Tel. 09 340 95 23

Gemeentelijke Academie voor Muziek en Woordkunst, Grimbergen

Directeur: Jean-Marie Soetaert

Tel. 02 270 82 38

Case ortho-agogische muzikale vorming

De gemeentelijke academie voor Muziek en Woordkunst van Grimbergen startte al in 2001 met dit tijdelijk project.

Gemiddeld een twintigtal leerlingen volgen er ortho-agogische muzikale vorming.

De meeste leerlingen komen uit type 1 en 2 van het buitengewoon onderwijs.

In de eerste maand krijgen de leerlingen oriëntatielessen. Tijdens deze lessen kunnen de leerkrachten de leerlingen observeren en bepalen welk traject ze het best volgen.

Door de jaren ervaring van deze academie werden de groepslessen afgebouwd ten voordele van een aangepaste individuele les. Tijdens deze lessen leren de leerlingen instrumenten bespelen zoals gitaar, slagwerk of blokfluit.

De leerlingen ortho-agogische muzikale vorming treden één keer per jaar op samen met leerlingen uit de andere instrumentklassen. Zo worden deze leerlingen opgenomen in de werking van de academie.

Na een zestal jaar werken zijn de ervaringen dat de leerlingen een grote vooruitgang maakten wat betreft de muzikale vaardigheden: luisteren naar en reageren op muziek, kennis van de muzikale parameters, metrum- en ritmegevoel, spelen van een instrument, ... Daarnaast heeft de ortho-muzikale vorming invloed op o.a. de ontwikkeling van de grove en fijne motoriek en op het concentratievermogen van de leerlingen.

2. Inclusief muziekonderricht

Gemeentelijke Muziek- en Woordkunstacademie 'Zoltan Kodaly', Wijnegem

Directeur: Luc Moons

Tel. 03 353 75 41

Dit project startte in september 2007. De doelstelling van deze academie is om leerlingen met beperkingen maximaal inclusief muziekonderricht te laten volgen.

Momenteel houdt dit in dat er in groepen van acht leerlingen muziekonderricht wordt gegeven. De samenzang wordt volledig inclusief met de 'gewone' AMV-klassen gegeven. De kinderen met beperkingen zitten wekelijks samen met de andere leerlingen in de les.

3. Aangepaste beeldende vorming

Adolescenten en volwassenen met een lichte mentale handicap volgen de opleiding beeldende vorming. De opleiding is vergelijkbaar met de opleiding beeldende vorming in de middelbare graad.

Academie Noord, Brasschaat

Directeur: Jo Van Bouwel

Tel. 03 646 47 30

Koninklijke academie voor Schone Kunsten, Kortrijk

Directeur: Luc Doutrebon

Tel. 056 27 78 60

Gemeentelijke Academie voor Beeldende Kunst, Mol

Directeur: Marijke Der Weduwe

Tel. 014 33 07 96

Stedelijke Academie voor Schone Kunsten, Turnhout

Directeur: Ida Janssens

Tel. 014 41 41 85

Stedelijke Academie voor Schone Kunsten, Eeklo

Directeur: Joke De Keyser

Tel. 09 377 29 52

Case aangepaste beeldende vorming

Dit project startte in september 2002 in de academies van Brasschaat, Kortrijk, Mol en Turnhout. De academie van Eeklo sloot aan in september 2004.

Deze academies hebben als doel leerlingen met een zware psychische of fysieke handicap de kans te geven de beeldende vorming van de middelbare graad te volgen. In de artistieke lessen leren de leerlingen sociale vaardigheden die ze in het dagelijkse leven kunnen gebruiken. Dit gebeurt o.a. door voldoende reflectie in te bouwen waardoor de leerlingen positieve feedback leren geven aan zichzelf en aan anderen.

Tweejaarlijks organiseren deze academies een tweedaagse werksessie in het domein Destelheide in Dworp. Hier ontmoeten zowel leerlingen als leerkrachten uit de verschillende academies elkaar. Deze tweedaagse resulteerde in 2004 in een rondreizende tentoonstelling.

4. Therapeutische beeldende vorming

De lessen therapeutische beeldende vorming zijn vergelijkbaar met de lessen aangepaste beeldende vorming. De lessen worden echter niet in de academie gegeven maar in de zorginstelling of het ziekenhuis waarmee wordt samengewerkt.

Stedelijke Academie voor Schone Kunsten, Hasselt
Directeur: Luc Steegen
Tel. 011 23 98 40

Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst, Leuven i.s.m. de ziekenhuisschool Gasthuisberg
Directeur: Annemie Verbeek
Tel. 016 22 08 70

Case therapeutische beeldende vorming

Het tijdelijk project therapeutische beeldende vorming is een samenwerking tussen de Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst van Leuven en de ziekenhuisschool van Gasthuisberg. De doelstelling is om langdurig verblijvende patiënten wekelijks een les beeldende vorming te geven.

De lessen verlopen er identiek als de gewone lessen in de academie. Het werktempo en de gehanteerde techniek worden wel aangepast aan het niveau van de leerling. De lessen worden steeds individueel gegeven.

Uit de jarenlange ervaring van de leerkrachten beeldende vorming blijkt dat kinderen die maandenlang in het ziekenhuis verblijven open bloeien en een positiever zelfbeeld krijgen.

Op deze website kunnen de resultaten van de lessen worden bekeken:

<http://www.kuleuven.be/uzschool/> → In beeld

5. Passe-partout (Cultuurklassen voor buitengewoon onderwijs)

Stedelijke Academie voor Beeldende Kunst, Oudenaarde
Directeur: Annick De Zutter
Tel. 055 31 34 01

Dit tijdelijk project startte in september 2007.

De doelstelling is een wisselwerking realiseren tussen de academie en de scholen uit het buitengewoon onderwijs.

Via cultuurklassen worden de leerlingen uit het buitengewoon onderwijs aangezet om zich artistiek te ontplooiën.

Daarnaast kan de leerkracht uit het DKO op pedagogisch en didactisch vlak heel wat opsteken van de leerkracht uit het buitengewoon onderwijs.

6. Andere initiatieven

Naast deze twaalf door de overheid gesubsidieerde initiatieven, zijn er nog initiatieven die door lokale overheden worden gesubsidieerd. Inhoudelijk sluiten deze projecten aan bij de (officiële) tijdelijke projecten.

Enkele voorbeelden:

Ortho-agogische muzikale vorming
Stedelijk Conservatorium, Mechelen
Directeur: Jan De Maeyer
Tel. 015 28 29 80

Toneel voor volwassen mentaal gehandicapten
Gemeentelijke Muziekacademie, Beveren
Directeur: Hans De Volder
Tel. 03 775 35 79

Beeldende vorming voor ex-psychiatrische patiënten, Sint-Truiden
Haspengouwse Academie voor Beeldende Kunst
Directeur: Marc Neven
Tel. 011 70 16 20

Muzieklessen voor bijzondere kinderen
Stedelijk conservatorium voor muziek, woord en dans, Hasselt
Directeur: Ludo Hulshagen
Tel. 011 23 98 30

De volledige reactie van OVSG op het rapport van Anne Bamford is te lezen op www.ovsg.be/nieuws.

Voor meer informatie over OVSG en de tijdelijke projecten: neem contact op met Anne Berckmoes, communicatie, 02 506 41 54 – 0496 10 40 80.